

Zakończył się okres dostosowawczy do spełnienia norm i wymogów cross- compliance

Ostateczny termin wdrożenia minimalnych wymogów wzajemnej zgodności (cross-compliance) dla Polski został wyznaczony na dzień 31 grudnia 2012 r.

Tak więc z dniem 1 stycznia 2013 r. w Polsce obowiązują wszystkie obszary (A, B i C) wymogów wzajemnej zgodności. Oznacza to, iż otrzymanie 100% płatności bezpośrednich jest uzależnione od spełnienia w/w wymogów przez gospodarstwa rolne pobierające dopłaty obszarowe.

Dla przypomnienia informujemy, że obszary te dotyczą:

- ochrony dzikiego ptactwa oraz siedlisk przyrodniczych dzikiej fauny i flory,
- ochrony środowiska przed zanieczyszczeniami wynikającymi z prowadzonej w gospodarstwach rolnych działalności rolniczej,
- wytwarzania produktów rolniczych w sposób nie zagrażający zdrowiu ludzi i zwierząt oraz zdrowotności roślin,
- identyfikacji i rejestracji zwierząt gospodarskich oraz zapewnienia im dobrostanu,
- przestrzegania minimalnych norm Dobrej Kultury Rolnej (DKR).

Jak wcześniej wspomniano, naruszenie przez rolników w gospodarstwach rolnych w/w wymogów, będzie skutkowało sankcjami w postaci obniżenia dopłat bezpośrednich, a nawet całkowitego ich pozbawienia w przypadku nieprzestrzegania ich w kolejnych latach oraz obniżeniem płatności z Osi II PROW 2007-2013 przy realizacji działań rolnośrodowiskowych, płatności z tytułu gospodarowania na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW) oraz płatności na zalesienia gruntów rolnych.

Wdrożenie w gospodarstwach rolnych poszczególnych obszarów wymogów wzajemnej zgodności było realizowane etapowo w latach:

I etap – tj. obszar A. Obowiązuje od 1 stycznia 2009 r. i obejmuje wymogi w zakresie ochrony środowiska i identyfikacji i rejestracji zwierząt,

II etap – tj. obszar B. Obowiązuje od 1 stycznia 2011 r. i obejmuje wymogi w zakresie zdrowia publicznego, zdrowia zwierząt i zdrowotności roślin,

III etap – tj. obszar C. Obowiązuje od 1 stycznia 2013 r. i obejmuje wymogi dotyczące ochrony zwierząt gospodarskich w tym dobrostan zwierząt.

Dla przypomnienia podajemy, że obowiązek przestrzegania norm dobrej kultury rolnej (DKR) obowiązuje od 2004r.

Ponadto rolnicy powinni również przestrzegać zasad w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w gospodarstwie rolnym.

Ważna uwaga:

rolnicy nie będą ponosić sankcji finansowych za nieprzestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w gospodarstwie, tak jak jest to w przypadku nieprzestrzegania zasad wzajemnej zgodności (cross-compliance).

Zaniedbania w zakresie BHP w gospodarstwach rolnych są spore, dlatego między innymi doradcy ZODR w Barzkowicach będą starali się wskazywać rolnikom na zagrożenia występujące w ich gospodarstwach oraz wskazywać sposoby ich eliminowania. Należy nadmienić, że doradcy nie będą tu występować w roli kontrolerów. Rola ich będzie polegać

na edukowaniu rolników i kształtowaniu właściwych postaw podczas wykonywania prac w gospodarstwie oraz utrwalaniu nawyków zapewniających odpowiednie bezpieczeństwo rolnikom i osobom z nimi pracującym.

Stwierdzone przez jednostki kontrolujące każde naruszenie wymogu wzajemnej zgodności oraz normy w przypadku Dobrej Kultury Rolnej, będzie uznane za tzw. niezgodność .

Prawidłowość wdrożenia wymogów wzajemnej zgodności będzie sprawdzane w ramach tzw. zintegrowanego systemu kontroli bezpośrednio w gospodarstwie. W ramach takiej kontroli sprawdzane i weryfikowane będą fakty stanowiące podstawę przyznawania płatności bezpośrednich.

Niezgodność wymogów wzajemnej zgodności może wynikać między innymi z:

- zaniechań rolnika tj. nieumyślnego działania,
- winy rolnika tj. celowego umyślnego działania.

Jako „drobną niezgodność” traktuje się zaniechanie powstałe zazwyczaj w wyniku nieumyślnego działania, które nie skutkuje zagrożeniem dla środowiska, zdrowia ludzi czy zwierząt.

Tu każde państwo członkowskie samo ustala katalog tzw. „drobnych niezgodności”. W Polsce, w przypadku stwierdzenia „drobnej niezgodności”, rolnik zobowiązany będzie do usunięcia takiej usterki w określonym terminie i w tym wypadku nie będzie ponosił sankcji finansowych, ale taką „drobną niezgodność” można popełnić tylko jeden raz. Za drobną niezgodność uznaje się np. niedokonanie wpisu w ciągu 7 dni w księdze rejestracji bydła czy nie oznakowanie bydła kolczykami w terminie 7 dni.

W przypadku stwierdzenia w gospodarstwie drobnych niezgodności należy:

- podjąć działania naprawcze, w terminie określonym w raporcie czynności kontrolnych,
- złożyć do kierownika biura powiatowego ARiMR oświadczenia o zrealizowaniu tych działań, na formularzu opracowanym i udostępnionym przez ARiMR.

Natomiast w przypadku świadomego i celowego naruszenia normy lub wymogu cross-compliance przez rolnika mamy do czynienia z tzw. niezgodnością celową, która wiąże się z sankcjami finansowymi.

Wysokość sankcji czyli procent potrącenia płatności bezpośrednich zależeć będzie od skali ich naruszenia. Aby ocenić skalę naruszenia każda niezgodność oceniana będzie pod kątem następujących kryteriów:

- zasięgu, czyli obszaru na jakim ta niezgodność występuje. Głównym kryterium z reguły jest stwierdzenie czy niezgodność dotyczy tylko gospodarstwa czy też obejmuje obszar poza gospodarstwem. W przypadku stwierdzonej niezgodności przy utrzymaniu dobrej kultury rolnej, kryterium zasięgu oceniane będzie wielkością powierzchni na jakiej to naruszenie występuje,
- dotkliwości, tj. konsekwencji jaka wynika z naruszenia wymogów wzajemnej zgodności,
- trwałości tj. okresu czasu, w którym występują skutki naruszenia. Ocenia się w tym wypadku, czy szkoda jest odwracalna i w jakim czasie możliwe jest przywrócenie pierwotnego stanu oraz czy szkoda jest nieodwracalna.

Każde kryterium oceniane będzie w skali punktowej 1, 3, lub 5 punktów w zależności od stopnia naruszenia wymogów wzajemnej zgodności. Zebrane punkty za nieprawidłowości będą sumowane i przeliczane na procentową wielkość obniżki płatności wg. poniżej przedstawionej tabeli.

Tabela nr. 1 Wielkość zmniejszenia płatności bezpośrednich, płatności cukrowych, płatności do pomidorów lub wsparcia specjalnego w zależności od zebranej liczby punktów przypisanych stwierdzonym niezgodnościom.

Suma punktów	Niezgodność nieumyślna	Niezgodność celowa
3	1	15
5	1	15
7	3	20
9	3	20
11	3	20
13	5	25
15	5	25-100

Reasumując:

- rolnicy pobierających dopłaty bezpośrednie, aby nie być narażonym na ich obniżenie, zobowiązani są do przestrzegania z dniem 1 stycznia 2013 r. wszystkich obszarów tj. A, B i C dotyczących wymogów wzajemnej zgodności (cross-compliance), gdyż z dniem 31 grudnia 2012r. zakończył się okres dostosowawczy w tym zakresie.

Aby mieć pewność, że gospodarstwo spełnia wymogi wzajemnej zgodności (cross-compliance) należy wziąć udział w szkoleniach z tego zakresu organizowanych przez Terenowe Zespoły Doradców w poszczególnych powiatach lub skorzystać z porad doradców podczas dyżurów w poszczególnych gminach.

Ryszard Jasiński Oddział Koszalin